

Nr 58.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till anläggningsskapital för nya sulfitspritfabriker; given Stockholms slott den 1 november 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 november 1940.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med chefen för folkhushållningsdepartementet:

Å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 har 1939 års urtima riksdag i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag i proposition nr 45 under fonden för förslag till statsverket anvisat 5 miljoner kronor till anläggningsskapital för nya sulfitspritfabriker. Anslaget avsåg att underlätta lånefinansieringen av den under krisen erforderliga utvidgningen av sulfitspritproduktionen enligt i huvudsak de i propositionen angivna riktlinjerna. Lån skulle enligt Kungl. Maj:ts bestämmande från anslaget utlämnas till företag, som med aktiebolaget Vin- & spritcentralen träffade avtal om uppförande av nya eller utvidgning av äldre spritfabriker samt om leverans av motorsprit från

dessa under förutsättning att medel för anläggningarnas utförande försträcktes av statsmedel.

För avskrivning av ifrågavarande kapitalinvestering ha anvisats tvenne anslag å vardera 500,000 kronor, det ena å tilläggsstat I till fjolårets riksstat, det andra å gällande riksstat.

Genom beslut den 1 december 1939 har Kungl. Maj:t bemyndigat chefen för finansdepartementet att meddela de närmare direktiv som kunde finnas erforderliga vid förhandlingar om avtal rörande utvidgningen av sulfitspritproduktionen. Jämlikt detta bemyndigande ha fastställts *dels* grunder för avtal angående nya spritfabriker den 9 december 1939, *dels ock* grunder för avtal med förefintliga sådana fabriker den 22 januari 1940. Enligt de sålunda fastställda direktiven skall till grund för prissättningen å sulfitsprit, som försäljes till aktiebolaget Vin- & spritcentralen, läggas den principen, att anläggningskostnaderna för nya fabriker skola avskrivas med årligen lika stora belopp under en tid av 5—10 år. För äldre fabriker skall för den del av anläggningskostnaderna, som icke anses avskriven, tillämpas en avskrivningstid av 7 år. Det årliga avskrivningsbeloppet, inbegripet ränta å den oavskrivna delen av anläggningskostnaderna, fördelas på hela den under året tillverkade kvantiteten. Därest för anläggningens utförande lämnas statslån, skall låntagaren årligen amortera och förränta lånet med belopp som enligt vad nyss sagts tillgodoföres honom för avskrivning och förräntning å anläggningskapitalet vid leverans till aktiebolaget Vin- & spritcentralen. Ifrågavarande belopp skall vid likvidering av spriten innehållas och vid varje års utgång inbetalas till statsverket för lånets amortering och förräntning.

I samband med godkännande av avtal mellan aktiebolaget Vin- & spritcentralen och tre olika sulfitföretag ha dessa företag beviljats lån till ett sammanlagt belopp av 4,750,000 kronor. Lånen ha utgått till

Mo och Domsjö aktiebolag för anläggande av nya spritfabriker i Domsjö och Hörnefors med 1,500,000 respektive 1,250,000 kronor;

Skönviks aktiebolag för anläggande av ny spritfabrik i Ortvikén med 1,400,000 kronor; samt till

Bengtstors sulfitaktiebolag för utvidgning av spritfabriken i Bengtstors med 600,000 kronor.

Av de anvisade medlen, som i sin helhet utbetalats till statskontoret, stå sålunda för närvarande blott 250,000 kronor till förfogande för ytterligare kreditgivning.

I skrivelse den 14 oktober 1940 har aktiebolaget *Vin- & spritcentralen* hemställt om åtgärder för förstärkning av anslaget, enär anledning finnes till antagande, att ytterligare behov av medel för ifrågavarande ändamål skulle yppa sig under den närmaste tiden. Storleken av medelsbehovet kunde enligt bolagets mening icke för det dåvarande närmare beräknas, men ett belopp av ytterligare 5 miljoner kronor syntes vara tillräckligt för ändamålet.

Statens bränslekommission och *statens industrikommission* ha i infordrat gemensamt utlåtande över förenämnda framställning hemställt, att Kungl.

Maj:t måtte föreslå riksdagen att för innevarande budgetår anvisa ett reservationsanslag av 5 miljoner kronor för utlämnande av lån till uppförande av anläggningar för framställning av sprit vid sulfitsfabrikerna. Kommissionerna ha i utlåtandet framhållit, att uppförandet av dylika anläggningar vore en av de mera betydelsefulla åtgärder som kunde ifrågakomma för att i nuvarande läge tillvarataga landets egna produktionsmöjligheter inom ifrågavarande område. En dylik åtgärd kunde enligt kommissionernas mening icke sägas vara betingad uteslutande av det nu föreliggande försörjningsläget utan vore att betrakta som ett led i försöken att uppbygga en ständig beredskap för landets försörjning med flytande drivmedel.

Vid anmälan av propositionen i ämnet till 1939 års urtima riksdag fram-^{Departements-}höll jag, att det icke var möjligt att då närmare beräkna behovet av låne-^{chefen.}medel för uppförande av spritfabriker. För ändamålet äskades ett anslag av 5 miljoner kronor, vilket av riksdagen beviljades. Av detta belopp återstår nu endast 250,000 kronor. Den ytterligare medelsanvisning av 5 miljoner kronor, varom aktiebolaget Vin- & spritcentralen gjort framställning och som tillstyrkts av industri- och bränslekommissionerna, anser jag i nuvarande läge motiverad med hänsyn till sulfitsprits betydelse för landets ekonomiska försvarsberedskap.

Med åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1940/41, till *Anläggningskapital för nya sulfitspritfabriker*, å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket, anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 5,000,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Borgström.